

φρὸν τὴν ὑπεροπτικὴν, ἀνυψοῦσι τὸ ἔλλογον φρόνημα, πληροῦσι θάρρους τοὺς δειλοτέρους καὶ τοὺς ἐκ φύσεως μὴ πολὺ κοινωνικοὺς, ἀλλ', ἄς δολογησώμεν καὶ τοῦτο διότι εἶνε ἀληθές, εἰς τὰ σχολεῖα τὰ δημόσια δύνανται οἱ παῖδες νὰ συνθίσωσι νὰ ψεύδωνται, νὰ φθονῶσι, νὰ ἦνε ἀνάγωγοι, ἔστιν ὅτε καὶ μοχθηροί. Ῥίψον νέον χιρὰ εἴτε ἀγριωτέρου εἴτε ἀδυνατοτέρου χαρακτῆρος ἐντὸς τοῦ κόσμου ἐκεῖνου, ἔνθα βασιλεύει τὸ πλῆθος καὶ ἡ δύναμις, καὶ θὰ κατασταθῇ, ἔσο βέβαιος, σκληρὸς ἢ δειλὸς, δεσποτικὸς ἢ ταπεινόφρων ἀφίνα τᾶλλα τὰ ἐλαττώματα. Ὁ βίος ὁ ἐν κοινῷ εἶνε βίος ἀγώνων, εἰς οὓς ἔνοπλος πρέπει τις νὰ παραστῇ· ἀλλὰ τίς θὰ ὀπλίση τὸ παιδίον; Ἡ μήτηρ μόνη. Ἄν ἡ μητρικὴ ἀγωγή, μέχρι τοῦ δωδεκάτου τῆς ἡλικίας ἔτους παραταθεῖσα, δὲν ἐνεκόλαψεν εἰς τὸ παιδίον τῆς τιμῆς καὶ τῆς φιλοτιμίας τὸ συναίσθημα, ἂν δὲν ἐστήριξε τὴν σκάζουσαν ἠθικότητά του κατὰ παντὸς κακοῦ παραδείγματος, ἂν δὲν κατώρθωσεν, ὥστε τὸ παιδίον ν' ἀποτροπιάζηται τὸ ψεῦδος καὶ τὴν πονηρίαν, ἂν καὶ αὐτὴν τὴν φυσικὴν του ἴσως μαλακότητα δὲν ἠδυνήθη κατὰ τι νὰ τραχύνη, ἀπόλωτο τὸ παιδίον ἐκεῖνο, τὰ δημόσια σχολεῖα ἢ θὰ τὸ συντρίψωσιν ἢ θὰ τὸ καταστήσωσι μοχθηρόν. Καὶ ἄς μὴ μοῦ ἐπαναλάβῃ τις τὸ τετριμμένον ἐκεῖνο, ὅτι δῆθεν τυφλόνει τὴν μητέρα ἢ πολλὴ ἢ ἀγάπη. Ὅχι, ἀπαντῶ, οὐδὲν ὀξυδερκέστερον μάλιστα τῆς στοργῆς καὶ τῆς ἀγάπης κρύπτει τις, ναί, τὰ ἐλαττώματα ἐκείνων, οὓς ἀγαπᾷ, πάντοτε ὅμως τὰ βλέπει. Ἄς μὴ νομίση δὲ πάλιν τις ὅτι πάντοτε ἡ μήτηρ εἶνε ἀδύνατος πρὸς τὰ τέκνα τῆς· ἐκεῖναι μόνον αἱ μητέρες δεικνύουσιν ἀδυναμίαν πρὸς τὰ τέκνα των ὅσαι δὲν νοοῦσι τὸ καθήκον των. Ἡ μήτηρ ἡ ἱκανὴ ν' ἀναθρέψῃ τέκνα φέρεται πρὸς αὐτὰ καὶ κατ' αὐτῶν γενναιοτέρων παρὰ ὁ πατὴρ αὐτός. Ἄν τὸ παιδίον πρόκειται νὰ ὑποστῇ χειρουργικὴν τινα ἐγχείρισιν ὁ πατὴρ φεύγει, ἡ μήτηρ μένει. Καὶ εἶδον μητέρα, τὴν τρυφερωτάτην καὶ τὴν μᾶλλον ἀφοσιωμένην τῶν μητέρων, ν' ἀρπάσῃ τὸ παιδίον τῆς, τὸ ὅποιον εἶχε δαγκάσει τὴν χεῖρα συμμαθητοῦ του τινός, καὶ νὰ δαγκάσῃ τὴν χεῖρά του ἕως ὅτου ἔτρεξε τὸ αἷμα. Ποῖος πατὴρ θὰ ἔδιδε τοιοῦτον ἠρωϊκὸν μάθημα; Θέλεις λοιπὸν νὰ μορφώσῃς τὸν χαρακτῆρα τοῦ τέκνου σου; προσπάθησον νὰ παράσχῃς αὐτῷ μητρικὴν ἄμα καὶ δημοσίαν ἀγωγήν.

Ἄν ἦνε ἀληθές, καὶ βεβαίως εἶνε, ἐκεῖνο, ὅπερ πολλάκις καὶ πολυτρόπως ἔλεγεν ὁ μέγας τῆς ἀρχαιότητος διδάσκαλος, ὁ ἀνδρῶν ἀπάντων σοφώτατος Σωκράτης, ὅτι δῆλα δὴ οὐδαμῶς ὠφέλιμος ἀποβαίνει ἡ διδασκαλία, ἂν δὲν συνδέονται, ὅ τε διδάσκων καὶ ὁ διδασκόμενος, δι' ἀμοιβαίας ἀγάπης καὶ ὑπολήψεως, τίς ἄλλος διδάσκαλος, τίς ἄλλος ἐπόπτης δύνανται νὰ πλεονεκτῇ μᾶλλον τῆς μητρὸς κατὰ τοῦτο;

Συχνάκις ἀκούομεν νὰ λέγηται ὅτι πλείστοι διάσημοι ἄνδρες ἐξεπαιδεύθησαν παρὰ τῶν μητέρων αὐτῶν, ὁ Σχίλλερ π. χ., ὁ Λαμαρτίνος καὶ ἄλλοι. Δὲν πρέπει βεβαίως νὰ νοήσωμεν τὸ πρᾶγμα κατὰ λέξιν, ὅτι παρὰ τῆς μητρὸς των ἔμαθον ἱστορίαν ἢ γλώσσας ἢ τι τοιοῦτον, ἀλλ' ὅτι αἱ μητέρες ἐκεῖναι ἐνεστάλαξαν εἰς τοὺς μεγάλους καταστάντας υἱούς των τὴν γλυκύτητα τῆς γυναικείας καρδίας, ἣτις εἶνε ἀπαραίτητος εἰς πάντα ἀληθῶς μέγαν ἄνδρα. Καὶ διὰ τὴν ἀνάπτυξιν λοιπὸν τῆς διανοίας, ὅπως διὰ τὴν μόρφωσιν τοῦ χαρακτῆρος, πρέπει νὰ συμβαδίζῃ ἡ μήτηρ εἰς τὸ σχολεῖον. Μένει ἡ καρδία. Δὲν προτιθέμεθα νὰ ὀμιλήσωμεν ἐνταῦθα ἀναλυτικῶς καὶ ἐν ἐκτάσει περὶ τῆς πρὸς τὴν οἰκογένειαν στοργῆς, ἣτις πρῶτον καὶ κυριώτατα ἀπορρέει ἐκ πάσης ἀγαθῆς ἀληθῶς καρδίας. Οὐδεὶς ὑπάρχει ὁ δυνάμενος ν' ἀρνήθῃ ὅτι ταῦτα τὰ συναισθήματα, καὶ τὰ τούτοις ὅμοια, οὐδεὶς ἄλλος εἶνε ἐπιτηδεύστερος νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τὸ παιδίον ἢ ἡ μήτηρ. Περιοριζόμεθα μόνον εἰς τὴν πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπην. Καὶ περὶ τούτου δὲ ἀρκεῖ καὶ μόνον νὰ ὑπομνήσωμεν τὰς ἀρχαίας Σπαρτιάτιδας, ν' ἀναφέρωμεν μόνον τῆς Οὐετούριδος ἢ τῆς Κορνηλίας τὸ ὄνομα, νὰ ὑπενθυμίσωμεν τῶν παλαιῶν Γαλατῶν τὰς γυναῖκας, αἵτινες ἐμάχοντο καὶ ἀπέθνησκον πλησίον εἰς τοὺς ἄνδρας των, τὰς ἀρετὰς τῶν κατὰ τὴν γαλλικὴν ἐπανάστασιν γυναικῶν, τὰς ἠρωίδας τέλος τῆς ἡμετέρας, τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως. Ἀείποτε ζωηρότατοι ὑπῆρξαν οἱ ὑπὲρ πατρίδος παλμοὶ τῆς γυναικείας καρδίας καὶ οὐδεὶς ἄλλος πλὴν τῆς μητρὸς δύνανται εἰς παιδικὰς καρδίας νὰ ἐμφυσήσῃ καὶ νὰ στηρίξῃ τὴν πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπην.

Πρέπει λοιπὸν, διὰ νὰ ἦνε πλήρης καὶ τελεία ἡ ἀγωγή τῶν τέκνων, νὰ συμβαδίζῃ, ἐπαναλαμβάνομεν, ἡ ἐν τῷ σχολεῖῳ διδασκαλία καὶ ἡ κατ' οἶκον μητρικὴ ἐπιτήρησις. Αἱ δύο αὐται, οὕτως εἰπεῖν, ἐπενέργειαι, συμπληροῦσαι ἢ μία τὴν ἄλλην, δύνανται νὰ καταστήσωσιν ὅσον ἐνδέχεται τελείαν τὴν ἀγωγήν καὶ ν' ἀναδείξωσι ποτὲ τὸν παῖδα ὡς οἶόν τε καλὸν κάγαθόν ἄνδρα καὶ χρηστὸν πολίτην.

**

ΤΟ ΔΙΣΕΚΤΟΝ ΕΤΟΣ

Ἡ πρώτη ἀνακάλυψις περὶ τῶν 6 ὥρῶν τῶν προσθετῶν εἰς τὰς 365 τοῦ ἔτους φαίνεται οὕσα ἀρχαιοτάτη, καίτοι ἡ τοῦ σφάλματος διόρθωσις βραδέως ἐπῆλθεν.

Ὁ Πλάτων εἶχε μάθει αὐτὴν ὡς τι μυστήριον παρὰ τῶν αἰγυπτίων ἱερέων, ἀλλ' οὐχ ἤττον οἱ ἀρχαῖοι ἐξηκολούθησαν ὑπολογίζοντες τὸ ἔτος εἰς 365 ἡμέρας ἀκριβῶς. Οὕτως ἀνὰ πᾶν τέταρτον ἔτος προήρχετο σφάλμα 24 περιπέου ὥρῶν

ἐπὶ ἔλαττον. Πρὸς διόρθωσιν αὐτοῦ ὁ Ἰούλιος Καίσαρ μετεπέμψατο ἐξ Αἰγύπτου Σωσιγένη τὸν Ἀλεξανδρέα, ὅστις ἐπενόησε τὸ δίσεκτον ἔτος ἐκ 366 ἡμερῶν προσθετέον ἀνὰ πᾶν τέταρτον ἔτος, τῶν λοιπῶν ἐτῶν ἐχόντων ὡς καὶ πρότερον ἀνὰ 365 ἡμέρας.

Τὸ ἡμερολόγιον τοῦτο ὠνομάσθη Ἰουλιανόν, ἀπὸ τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος. Τὸ ἔτος 44 π.Χ., ὅτε καὶ ἐφρονεύθη ὁ περιώνυμος δικτάτωρ, ἦν τὸ πρῶτον ἐφ' οὗ ἔπρεπε νὰ ἐφαρμοσθῇ ὁ κανὼν οὗτος, ἀλλ' ἀντὶ τῆς μιᾶς ἐμβόλιμου ἡμέρας ἐδέησε νὰ προστεθῶσιν 90 ἡμέραι, ὅπως ἡ χρονολογία ἀνταποκρίνηται φυσικῶς εἰς τὰς ὥρας τοῦ ἔτους καθ' ὃν τρόπον ἔχει καὶ τανῦν, διότι εἰς τοσαύτας ὑπελογίσθη τὸ ἐπὶ ἔλαττον σφάλμα ἕνεκα τῶν παραλειφθέντων λεπτῶν ἐπὶ τοσοῦτους αἰῶνας. Διὸ καὶ τὸ ἔτος ἐκεῖνο ἐκλήθη ἔτος συγχύσεως (annum confusionis.)

Ἡ ἐμβόλιμος ἡμέρα ἐτάχθη ὑπὸ τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος μετὰ τὴν 24^{ην} Φεβρουαρίου. Ἡ 25^η, καθ' ἣν ἠνεωρτάζετο ἡ τῶν Ταρκυνίων ἐξωσις, ἐκαλεῖτο ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων sextus Calendae (ἡ ἕκτη τῶν καλενδῶν) ἡ ἐμβόλιμος ἡμέρα, φέρουσα καὶ αὕτη τὸν ἀριθμὸν ἐξ, ἐκλήθη δις ἕκτη (bis sextus), ἐξ οὗ καὶ τὸ ἔτος ἐκλήθη δίσεκτον. Βραδύτερον ἡ ἡμέρα αὕτη ἐτάχθη μετὰ τὴν 28^{ην} Φεβρουαρίου.

Ἄλλ' ἡ παρὰ τοῦ Καίσαρος ἢ μάλλον παρὰ τοῦ Σωσιγενῆ γενομένη διόρθωσις ἦν καὶ αὕτη ἐσφαλμένη, διότι ἡ προσθήκη μιᾶς ἡμέρας ὀλοκλήρου ἐξ 24 ὥρων εἰς τὸ δίσεκτον, ἦτοι τὸ τέταρτον ἔτος, συνεπάγεται τὸ ὅτι ἕκαστον τῶν 4 ἐτῶν ἔχει ἀκριβῶς ἡμέρας 365½. Ἄλλ' ἀντὶ 6 ὥρων, ἦτοι ¼ ἡμέρας, τὸ ἐπὶ πλεόν ὑπολογιστέον κατ' ἔτος συνίσταται μόνον ἐκ 5 ὥρων, 48 πρῶτων λεπτῶν καὶ 48 δευτέρων, τοῦθ' ὅπερ ἐν διαστήματι 4 ἐτῶν ἀπαρτίζει 23 ὥρας, 15 πρῶτα λεπτά καὶ 42 δεύτερα. Ὅθεν προστιθεμένης ὀλοκλήρου ἡμέρας, ὡς ἡμεῖς πράττομεν ἄχρι τῆς σήμερον, ἔχομεν 44 πρῶτα λεπτά καὶ 48 δεύτερα πλεόν τοῦ πρέποντος. Τὸ περιπλέον τοῦτο ἐν διαστήματι 128½ ἐτῶν ἀποτελεῖ 24 ὥρας, ἦτοι μίαν ὀλοκλήρον ἡμέραν, ὥστε γενομένου τοῦ ὑπολογισμοῦ ἀπὸ τοῦ πρώτου δισεκτου ἔτους, ἦτοι ἀπὸ τοῦ 44 π.Χ. μέχρι τοῦ 1582, ὅτε ὁ Πάπας Γρηγόριος ΙΓ' ἐπεχείρησε τὴν τοῦ ἡμερολογίου διόρθωσιν, εὐρέθησαν ἡμέραι πλεονάζουσαι 10. Τοῦτων ὁ εἰρημένος Πάπας διέταξε τὴν ἀφαίρεσιν ἀπὸ τοῦ μηνὸς 8βρίου τοῦ 1582 ἔτους, διότι κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο ὅτε ἐφθασαν εἰς τὴν 5^{ην} Ὀκτωβρίου ἠερίθησαν 15 καὶ οὐχὶ 6. Ἄλλ' ἐπειδὴ, ὡς εἴρηται, ὑπάρχει σφάλμα μιᾶς ἡμέρας ἀνὰ 128 ἔτη περίπου, ἦτοι τριῶν ἡμερῶν περιπλέον ἀνὰ πάντα τέταρτον αἰῶνα, ἐθεωρήθη ἀναγκαῖον νὰ μὴ ὑπολογισθῇ ὡς δίσεκτον τὸ τελευταῖον ἔτος ἐκάστου αἰῶνος ὅπερ εἶναι δίσεκτον. Οὕτως ὅταν φθάσῃ τὸ 1900 ἔτος, ὅπερ εἶναι δίσεκτον,

οἱ μὲν καθολικοὶ καὶ λοιποὶ Εὐρωπαῖοι θὰ ἔχωσιν αὐτὸ ἔτος κοινόν, ἡμεῖς δὲ, οἱ Ῥῶσοι καὶ οἱ Ἀρμένιοι θὰ ἔχωμεν δίσεκτον.

Τὸ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον ἐγένετο ἀμέσως δεκτὸν παρὰ πάντων τῶν καθολικῶν, ἀλλ' ἐκ τῶν διαμαρτυρομένων οἱ μὲν Γερμανοὶ παρεδέξαντο αὐτὸ τῷ 1700, οἱ δὲ Ἀγγλοὶ τῷ 1752.

Τῇ σήμερον ἡ διαφορά μεταξὺ τοῦ Ἰουλιανοῦ ἡμερολογίου, ὅπερ ἔχομεν ἐν χρήσει, καὶ τοῦ Γρηγοριανοῦ, εἶναι 12 καὶ οὐχὶ 10 ἡμερῶν, διότι τὰ τελευταῖα ἔτη τῶν δύο τελευταίων αἰῶνων 1700 καὶ 1800 ἡμεῖς εἴχομεν δίσεκτα, ἐνῶ οἱ δυτικοὶ εἶχον ἔτη κοινὰ διὰ τὸν ἀνωτέρω ἐκτεθέντα λόγον. Ἐὰν δὲ ἐξακολουθήσωμεν ἔχοντες ἐν χρήσει τὸ Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον μέχρι τοῦ 1900 ἔτους, ἐπειδὴ τὸ ἔτος τοῦτο ἡμεῖς μὲν θὰ ἔχωμεν δίσεκτον οἱ δὲ δυτικοὶ κοινόν, ἡ διαφορά τότε ἔσται 13 καὶ οὐχὶ 12 ἡμερῶν.

Τὸ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον, ὅπερ εἶναι προφανῶς ὀρθότερον τοῦ Ἰουλιανοῦ, ἀνταποκρίνεται μεθ' ἱκανῆς ἀλλ' οὐχὶ μετ' ἀπολύτου ἀκριβείας εἰς τὰ οὐράνια φαινόμενα, τοῦτο δὲ διότι τὸ σφάλμα μιᾶς ἡμέρας ἀνὰ 128½ ἔτη ἐπιφέρει σφάλμα 7 ἡμερῶν εἰς 900 ἔτη, καὶ ἐπομένως 28 ἡμερῶν εἰς 3600 ἔτη. Ἦδη ἀφαιρουμένων τριῶν δισεκτων ἐτῶν ἀνὰ πᾶσαν περίοδον 400 ἐτῶν, ἔχομεν 27 μόνον ἡμέρας ἀφαιρετέας ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀριθμοῦ τῶν 3600 ἐτῶν. Τῶνόντι $9 \times 400 = 3600$, ἐνῶ $9 \times 3 = 27$ καὶ οὐχὶ 28. Θὰ χρειασθῇ λοιπὸν τὸ ἔτος 5200 νὰ ὑπολογισθῇ ἐξαιρετικῶς ὡς κοινόν, ἐνῶ θὰ ἦναι δίσεκτον. Ἀλλὰ τὸ σφάλμα τοῦτο τοσοῦτον ἀπέχει ἡμῶν, ὥστε δυνάμεθα ἀφόβως νὰ καταλίπωμεν τὴν περὶ διορθώσεως αὐτοῦ μέριμναν τοῖς ἡμετέροις ἀπογόνοις.

A. ΜΟΣ.

ΙΑΠΩΝΙΚΟΝ ΔΙΗΓΗΜΑ

Ο ΛΙΘΟΤΟΜΟΣ

Μετάφρασις Ι. Σ. Κ.

Ἐξῆ ποτὲ ἐν Ἰαπωνίᾳ πτωχὸς τις λιθοτόμος, ἀπλοῦς ἐργάτης τῶν λατομείων. Ἡ ἐργασία του ἦτο σκληρὰ εἰργάζετο πολὺ, ἐκέριδιεν ὀλίγον καὶ δὲν ἦτο εὐχαριστημένος. — Ἄ! νὰ ἤξευρα τοῦλάχιστον, ὅτι θὰ ἔλθῃ ἡμέρα νὰ γίνω καὶ ἐγὼ πλούσιος, νὰ ἀναπαυθῶ ἀπὸ τοὺς κόπους, νὰ ἀνακλίνωμαι ἐπὶ παχείας ψιάθου καὶ νὰ σκεπάζωμαι μὲ μαλακὴν σινδόνα ἐκ μεταξῆς!

Τὸ τοιοῦτον παράπονον, ὅπερ ἀνέπεμπε πρὸς τὸν Θεὸν, ἀγγελὸς τις τὸ ἀπεδέχθη καὶ «Γεννηθήτω σοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου», εἶπε πρὸς αὐτόν.

Καὶ παραχρῆμα ὁ πτωχὸς ἔγεινε πλούσιος, ἀναπαύομενος ἐπὶ παχείας ψιάθου καὶ σκεπαζόμενος μὲ μαλακὴν μεταξωτὴν σινδόνα.